



Nytt pensjonsforslag øker forskjellene:

Tar fra de som har minst og gir til de som har mest

Foto: Calste/Dreamstime.



Havnearbeidere i streik:

Ingen løsning i sikte

Foto: Ylva Seiff Berge.



To nye bøker om sekstimersdagen:

– Kortere arbeidstid er bedre for alle

LEDER:

“Innstramningene i asylpolitikken er fullstendig feilslått.” BJØRNAR MOXNES, LEDER I RØDT



RØDE TALL:

“Sivilsamfunn, fagbevegelse og opposisjonspartier må jobbe for større åpenhet.” LARS GUNNESDAL, RØDTS ANALYSUTVALG





Bjørnar Moxnes
b.moxnes@roedt.no
Leder i Rødt

Feilslått innstramming

LEDER

Krigen i Syria har drevet over 11 millioner mennesker på flukt. Verden står overfor den største flyktningkrisen siden andre verdenskrig. Behovet for hjelp er enormt, og et økende antall flyktninger kommer nå til Europa og Norge.

Flyktningene kommer ikke på grunn av stortingsvedtaket om å ta imot 10.000 syriske flyktninger. Det var beslutninga om å halvere den humanitære støtten til de syriske flyktningene som utløste den store migrasjonsbølgen. Verdens matvareprogram, WHO og UNICEF fikk i løpet av 2014 problemer med å finansiere hjelpebehovet i Syrias nærområder. Resultatet ble kutt i matrasjoner og økonomiske bidrag til flyktningene. Det har gjort situasjonen så vanskelig at mange nå flykter til Europa. I stedet for å finansiere en massiv hjelpeinnsats i nærområdene, slik at flyktningene slipper den farefulle ferden til Europa, svarer regjeringer over hele kontinentet med asylinnstramminger, også her i Norge.

Regjeringa vil svekke retten til familiegjenforening med krav om fire års arbeid eller utdanning i Norge før man kan søke om familiegjenforening. Svaret på en av historias største flyktningkriser er å splitte familier. Dette vil også svekke integreringa, for hvem klarer å konsentrere seg om å lære norsk, få seg en jobb og bli en del av samfunnet hvis man går rundt med en konstant frykt for egne barns og ektefelles sikkerhet?

Fram til nå har alle flyktninger med reelt beskyttelsesbehov kunnet søke om permanent opphold etter tre år, så lenge de har gjennomført obligatorisk norskundervisning. Nå foreslår regjeringa at mennesker som søker permanent opphold må ha vært i jobb og vært selvforsørget i minst tre år, og det blir først mulig å søke permanent opphold etter minst fem år i landet. Under halvparten av flyktningene i Norge oppfyller dette kravet. Kravet kan føre til at mennesker som har blitt syke eller har mista jobben, ikke vil få permanent oppholdstillatelse, mens de som er bedre økonomisk stilt vil få.

Regjeringas forslag til innstramminger uthuler asylretten, og er en urettferdig måte å reagere på en alvorlig flyktningkriser. Med innstramningene bidrar Norge til en dominoeffekt: Når et land strammer inn, følger de andre etter. Dermed oppheves samtidig effekten av innstramningene.

Rødt Nytt

Redaktør:
Brage Aronsen
brage@roedt.no

E-post:
roedt@roedt.no

Telefon: 22 98 90 50

Konto: 7874 05 56478

ISSN: 1504-7660 (avis)
1504-7679 (pdf)

Trykkeri: Nr1Trykk

Utgiver: Rødt
Dronningens gate 22
0154 Oslo



Omvendt omfordeling: Regjeringas pensjonsforslag tar fra de som har minst og gir til de som har mest. Illustrasjonsfoto: Calvste/Dream

Ruster til ny pe

KAMPEN OM VELFERDEN

Åsne Hagen asne.hagen@gmail.com

– Regjeringas pensjonsforslag tar fra de som må slutte tidlig i arbeidslivet og dør tidlig, og gir til de som kan jobbe lengre og lever lenge, sier NTL-tillitsvalgt Gudrun Høverstad.

Høverstad leder NTL hos Norges vassdrags- og energidirektorat, og er styremedlem i Forsvar offentlig pensjon. Hun sier det er viktig at organisasjonene bruker tid og sørger for at det blir en god prosess.

– Det haster på ingen måte å endre dagens gode og solidariske pensjonsordning i offentlig sektor. AFP-ordninga (avtalefesta pensjon) i privat sektor og deler av pensjonsreformen skal evalueres i 2017. Vi vet allerede at mye av dette har negative utslag. Det er ingen grunn til å gjøre endringer i offentlig tjenestepensjon som vil gi mer av det samme før dette er evaluert.

Forsvarer tidligpensjon

– Det vi har, som er verdt å forsvare, er en veldig god tidligpensjonsordning der mange er sikret tidlig pensjon når de ikke kan jobbe lenger. Regjeringas forslag vil snu opp ned på den offentlige tjenestepensjonen og sterkt premiere de som har en jobb og helse som gjør det mulig å stå lenge i arbeidslivet. Det store flertallet av offentlig ansatte vil tape om regjeringas forslag går gjennom.

I offentlig sektor er det mulig å gå av med AFP i alderen 62-67 uten å tape opptjening av pensjon i AFP-perioden. I privat sektor fungerer AFP som et tillegg, slik at de som kan stå lenge i jobb vinner mest på ordninga. Det er dette regjeringa vil innføre også i offentlig sektor. Høverstad kaller det en omvendt omfordeling – fra de som har minst til

de som har mest.

– Det er jo sagt om hele pensjonsreformen at den er lagd av og for menn med høy lønn. Forslaget til endring av offentlig tjenestepensjon er et veldig godt eksempel. Det er basert på en tankegang om at alle fritt kan velge hvor de vil jobbe og hva slags helse de skal ha. Hva skal skje med de som blir uføre, da? Det står det ingenting om i rapporten.

Høverstad påpeker at 40 % av kvinner og 28 % av menn i offentlig sektor blir uføre før de når pensjonsalder.

– Dessuten er det slik at 40 % av ansatte i offentlig sektor har særaldersgrense. Det kan være sjukepleiere, hjelpepleiere, brannfolk, renholdere og andre med fysisk tunge yrker eller yrker som stiller spesielle krav til helsa som gjør at man må gå av før fylte 67 år. Flertallet av de med særaldersgrense er kvinner med tunge yrker.

Høverstad viser til at offentlig sektor er veldig sammensatt, og at vi må se på forskjellige yrkesløp for å kunne vurdere hvordan ulike ordninger slår ut for folk.

– Vi trenger ordninger som er gode for store grupper både i statlig og kommunal sektor. Viktigste krav er at det fortsatt skal være en rett å gå tidlig av med pensjon uten å tape for mye, og kvinner og lavtlønte må ikke komme dårligere ut. Det må på plass løsninger for de som har særaldersgrense og de som blir uføre før de går av med pensjon. Det er også viktig med livsvarige ytelser, slik at ikke tjenestepensjonen tar slutt når man er 77 slik det er i deler av privat sektor – da får man plutselig veldig dårlig råd.

Vil levealdersjusteringa til livs

«30 – 66 – 65» har lenge vært en parole i pensjonskampen. Prinsippet er at 30 års opptjening til pensjon skal gi deg 66 % av sluttlønnen om du går av med pensjon som 65-åring.

– Enn så lenge er det et riktig utgangspunkt.



astime.

nsjonskamp

At du skal beholde 2/3 av lønna har vært et viktig prinsipp for LO helt siden folketrygda ble innført. Jeg ser heller ingen grunn til å gå bort fra et brutto sluttlønn blir brukt som grunnlag for pensjonen og der du har et garantert nivå. På sikt må vi derimot gjøre noe med levealdersjusteringa, fordi den slår så innmari urettferdig ut, sier Høverstad.

Levealdersjustering innebærer for eksempel at en person født i 1990 vil måtte jobbe til hun eller han er 73 for å få samme pensjonsnivå som tidligere årskull. Det kan presse mange til å bli i arbeidslivet helt til de dør.

– Et hovedprinsipp i hele pensjonsreformen, som gjelder både i privat og offentlig sektor, er levealdersjustering. Det bygger på samme tankegangen som jeg snakka om i stad, at man kan velge jobb og helse. Men folk dør etter klasse i dette landet. Det er veldig store levealdersforskjeller.

– Stå sammen!

Det er ikke første gang offentlig tjenstepensjon er under angrep.

– Vi i fagbevegelsen klarte å stoppe det i tariffoppgjøret 2009 og bevare offentlig tjenstepensjon som en solidarisk pensjon, sier Høverstad.

Hun mener organisasjonene i offentlig sektor må stå sammen og stille krav om en god og grundig prosess.

– Pensjonsordninga må forankres blant medlemmer og tillitsvalgte, slik at dette ikke bare blir ei ordning som «ekspertene» koker sammen på kammerset. Vi skal avgjøre pensjonsvilkår for de som er unge i dag. De som er unge nå er ikke så opptatt av hva som skjer om 30 år, det var ikke jeg heller for 30 år sida. Men det er nå slaget står om offentlig tjenstepensjon, sier Høverstad.

Felles ansvar å sikre pensjon

Mona Bjørn, regionleder i Handel og Kontor region Midt-Norge, oppfordrer til samlet pensjonskamp.



Pensjonsaktivist: Gudrun Høverstad. Foto: Rødt Nytt.



Pensjonsaktivist: Mona Bjørn. Foto: Åsmund Sunde Valseth.

– Handel og Kontor jobber nå med forberedelsene til tariffoppgjøret 2016. Vi ønsker å tariffeste tjenstepensjonsordningene i privat sektor slik at vi får forhandlings- og streikerett, samt forbedre de. Skal vi bevare en god offentlig pensjon må vi løfte pensjonsordningene i privat sektor. Skal vi løfte ordningene i privat sektor må vi forsvare pensjonsordningene i offentlig sektor. Gjør vi ikke dette, risikerer vi at dårlige ordninger i privat sektor brukes som en brekkstang for å redusere offentlig pensjon. Det er helt uakseptabelt, sier regionlederen.



RØDT Norge RUNDT



NORDLAND:

Boligpolitisk offensiv

– Jeg synes det er synd at noen benytter det presset vi har i boligmarkedet til å sko seg på unge folk som behøver et sted å bo, sier varaordfører i Bodø, Synne Bjørnbæk til NRK.

På sikt ønsker hun å få bukt med et presset leiemarked.

– Vi har for eksempel vedtatt at vi ønsker å rigge Bodø kommune til å få bygd 400 nye kommunale utleieboliger. Det vil hjelpe til å begrense prisveksten på leiemarkedet.



TELEMARK:

Fagforbundet + Rødt = sant

Fagforbundet og Rødt i Porsgrunn forhandler om formell samarbeidsavtale. Fagbevegelsen er ikke fornøyd med Ap, skriver Porsgrunns Dagblad.

– Vi jobber med innholdet i en formell samarbeidsavtale. En del er ferdig. Vi håper å legge fram en skriftlig avtale innen våren, sier kommunestyrerepresentant Pål Berby til avisen.



ØSTFOLD:

Kritisk til ny helsemodell

Moss kommune tilrettelegger for mer privatisering når den nå blir med i regjeringens nye omsorgsordning, mener Rødts Eirik Tveiten.

– Dette gjør at du kan få prissatt hver enkelt tjeneste. Konsekvensen blir at det vil være lettere å legge ut helsetjenester på anbud, sier Eirik Tveiten til Moss Dagblad.



OSLO:

Mer plass til bibliotek

Rødt har fått med seg byrådspartiene på å legge føringer for hvor store deler av det nye hovedbiblioteket i Bjørvika som kan leies ut til kommersielle.

– Vi ønsker ikke et kjøpesenter på toppen av dette prosjektet, eller i bunnen av bygget. Å leie ut 7500 kvadratmeter til kommersielle aktører, slik byrådet ønsker, er svært mye. Derfor er vi glade for at de andre partiene ble med på vårt forslag, sier Eivor Evenrud til Oslo By.



RØDE TALL

Lars Gunnesdal er samfunnsøkonom i Manifest Analyse og medlem av Analyseutvalget i Rødt.

Avtalene som truer demokratiet

Flere nyliberalistiske tiår med intens deregulering av handel, investeringer og finanssektoren loset verden trygt inn i tidenes finanskriser og den verste økonomiske nedturen i vesten siden 1930-tallet. Like fullt er maktøverne i EU og USA samstemte om at løsningen er å deregulere enda mer og øke investorenes makt overfor folkestyret ytterligere. Det kan bli utfallet av megaavtalene TTIP og TiSA som Høyre/Frp-regjeringen ivrer for.

TTIP er en omfattende handels- og investeringsavtale som forhandles fram mellom EU og USA. Det er uavklart om Norge eller andre land kan slutte seg til TTIP, men regjeringen har vist tydelig interesse for norsk deltakelse, og ønsker også at Norge skal inngå flere lignende bilaterale investeringsavtaler (BITs).

Det kanskje mest kontroversielle med TTIP og andre BITs er at de åpner for investor-stat-søksmål. Det gir utenlandske selskaper rett til å saksøke stater i tribunaler utenfor de nasjonale rettssystemene. Dette kan de gjøre dersom de mener at det har blitt fattet upassende demokratiske vedtak som står i veien for deres framtidige profitt. Bare trusselen om langvarige og kostbare søksmål kan være nok til å forebygge eller forsinke demokratiske vedtak. Norske jussprofessorer har advart mot at slike avtaler kan bryte med grunnloven. Også FN har kritisert de i uvanlig sterke ordelag.

Regjeringen deltar samtidig i forhandlinger om tjenesteavtalen TiSA med EU, USA og 21 andre land. Tjenester utgjør en stor del det offentlige sektor driver med. Helse og utdanning er tjenester. Barnehager og sykehjem er tjenester. Norge tilbyr blant annet å åpne opp velferdsområder som høyere utdanning og en rekke helsetjenester. Regjeringen sier også at vi «må være forberedt på å gi ytterligere innrømmelser». Vi vet altså ikke hvilke samfunnsområder som kan bli underlagt TiSA når forhandlingene er ferdig.

TiSA kan gjøre det vanskelig å ta tjenester som har vært konkurranseutsatt tilbake i offentlig drift. Avtalens regler legger til rette for en politisk enveiskjøring, og er beskrevet av handelsekspertene som skreddersydd for regjeringer som ønsker å «binde hendene til sine etterfølgere.» Avtalen vil kunne fjerne mange demokratiske hindre for det venstresiden kaller «velferdsprofitørene», eller «alle gode krefter», som Høyre foretrekker å kalle det.

Det eksisterer en merkbar avstand mellom Arbeiderpartiet og de andre partiene på venstresiden i grad av kritisk holdning til TTIP og TiSA. Men et felles krav burde kunne være at det blir gjennomført en grundig offentlig utredning av mulige konsekvenser for Norge som involverer partene i arbeidslivet, fulgt av en grundig høringsrunde. Det er uansett viktig at sivilsamfunn, fagbevegelse og opposisjonspartier fortsetter å jobbe for større åpenhet, og at det norske demokratiet blir aktivert før Norge underlegges slike bindende avtaler. Det virker det ikke som regjeringen har lyst til at skal skje.



Forfatter: Ingrid Wergeland. Foto: Manifest.

Forfatter: Johan Petter Andresen. Foto: Rødt Nytt.

Kampen om tiden: Blir sekstimersdagen den neste store velferdsreformen? Foto: Pixlars/CC.

ARBEIDSTID

Tiril Vold Hansen tirilvoldhansen@gmail.com

Kortere arbeidstid er bedre for alle. Det mener bokaktuelle Ingrid Wergeland og Johan Petter Andresen.

– Sekstimersdagen tjener helsa vår, klimaet og er en del av løsningen på arbeidsledigheten, slår Wergeland fast.

– Når vi skal stå lenge i arbeid er det viktig å ikke bruke opp helsa, og med sekstimersdagen vil man også få mer tid til å ta vare på hverandre i fritida. Samtidig vil forbruksveksten dempes ved at vi tar ut produktivitet i tid i stedet for penger. Dessuten vil sekstimersdagen gi arbeid til alle heller enn arbeid til få.

– Ikke minst vil kvinnene vinne på det, påpeker Andresen. Kvinner jobber i dag i snitt seks timer, på grunn av deltidsarbeid. En kortere fulltidsarbeidsdag styrker dermed kvinners posisjon.

Mektige motstandere

– Motstanderne er NHO og ledelsen i Ap og Høyre. De truer med at kortere arbeidsdag svekker konkurransevnen, men virkeligheten er at den økende produktiviteten nå fører til høyere arbeidsledighet og større klasseskiller.

– Finansdepartementets perspektivmelding forteller at vi må jobbe mer for å opprettholde velferdsstaten, legger Wergeland til.

– Denne fortellingen legger imidlertid også opp til økt privatisering, og det betyr at vi må betale for velferdsgodene fra egen lomme. Med kortere arbeidstid vil det være behov for høyere skatter, men dette sier folk at de er villige til dersom det går til noe de vet de har behov for. Velferdstilbudene må være tilgjengelige for alle.

Over hele vesten heves skatte- og avgiftsnivået for vanlige folk. Mens skatten for de rike senkes. En skatteøkning på vanlige inntekter er ikke veien å gå, heller ikke i forbindelse med en arbeidstidsforkorting, mener Andresen.

– Her er det snakk om et veivalg, sier Wergeland. For tid er også et gode. Vil vi ha høyere lønn eller kortere arbeidstid? Vil vi at bare de som har høy inntekt og som jobber på en arbeidsplass som tillater det kan ha mer fritid - eller vil vi ha fellesskapsløsningen sekstimersdagen? Sekstimersdagen er et fordelingsgode.

AKTUELLE BØKER:



- Ingrid Wergeland er aktuell med boka *I takt med tiden – Hvorfor kortere arbeidstid er bedre for alle*. Kjøp boka på manifest.no
- Johan Petter Andresen har skrevet *Kampen for sekstimersdagen – Et forsøk på marxistisk analyse*. Kjøp boka på marxisme.no

Klassisk arbeiderkamp tas videre

– Arbeidstid har alltid vært et sentralt spørsmål i arbeiderbevegelsen, forteller Andresen. Nå er det nesten tretti år siden den daglige arbeidstida sist ble forkorta. Neste naturlige reform er seks timers arbeidsdag.

– Det er veldig bra at LOs største forbund, Fagforbundet, er med, roser han. Nå må vi lage en bevegelse nedenfra og opp. Fagbevegelsen i privat sektor må mobilisere, og ikke minst må vi få med oss de unge arbeiderne. Når ungdommen vil ha fram en sak, da blir det andre boller!

– Arbeidstid vedtas ikke på Stortinget, det skjer mellom arbeidertakere og arbeidsgivere.

– Sekstimersdagen må kjempes gjennom i tariffoppgjørene, hvor man for eksempel kan avstå fra lønnsvekst til fordel for kortere arbeidsdag, sier Wergeland.

– Sekstimersdagen kan innføres gradvis; kutter man en halv time i arbeidstiden hvert fjerde år, får vi sekstimersdag i løpet av tolv år. Vi må våge å løfte debatten om at dette er mulig.

– Det er ingen enkel oppgave vi har foran oss, for arbeidsgiverne er en hard motstander, medgir Andresen – men vi skal klare det!



Dødt løp i norske havner

Ingen løsning i sikte: Norske havnearbeidere kjemper fortsatt for jobbene sine. Foto: Brage Aronsen.

ARBEIDSLIV

Brage Aronsen brage@roedt.no

Etter flere års konflikt er det få tegn til løsninger for norske havnearbeidere. Nå håper støttespillerne på drahjelp fra de rødgrønne i Oslo og Tromsø.

Konflikten rundt landets havner ser ut til å bli en av Norgeshistoriens lengste arbeidskamper i nyere tid. Rødt Nytt ba Vegard Holm i støttegruppa for bryggesjauerne om gjøre opp status.

– Tariffavtalen med Risavika terminal i Stavanger, som var starten på de åpne konfliktene i 2013 ble annonsert ferdig i midten av desember i fjor, men ikke undertegna fordi NHO stilte krav om at denne avtalen skulle kunne erstatte de gjeldende avtalene i havnene: rammeavtalen om fastlønn og Sør- og Nord-Norge avtalen. Dette tolker vi som en fortsettelse av provokasjonene og angrepene på bryggearbeiderne. Det betyr at sympatistreikene i Tromsø og Mosjøen fortsetter, sier Holm.

– I Oslo fortsetter NHO med sine tariffbrudd ved å ikke opprette et nytt losse- og lastekontor, og nekter bedriftene å bruke bryggearbeiderne på skipene. 17. desember hadde Transportarbeiderforbundet avtalt forhandlinger med Yilport, men selskapet dukke ikke opp. Ting er med andre ord på stedet hvil i Oslo også.

– For tariffkravet til Holship i Drammen skjer det lite. Høyesterett venter på en uttalelse fra EFTAs overvåkningsorgan ESA før de vil behandle og avgjøre saken. I Fredrikstad, Drammen og Ålesund er det også noe på gang fra NHO og arbeidskjøperne. Der prøver de å gjøre om avtaler med kommunen slik at de får såkalt «eksklusiv rett» på kaiområde. Med det kan de dytte ut bryggearbeiderne, mener de. Disse sakene er ikke avklart.

Trenger drahjelp fra LO

Holm har liten tro på at konfliktene ved havnene lar seg løse i retten. Han etterlyser et større engasjement fra resten av fagbevegelsen.

– Rettsapparatet har vist seg fullstendig uegna til å løse noe som helst i havnenorge. NHO følger sine planer, og det er å få utradert bryggearbeiderne. Det er bare kamp, streik og sympatiaksjoner som kan stoppe disse planene.

– Det er ikke tvil om at Transportarbeiderforbundet må ta et annet grep enn de har gjort så langt. NHO har i mer enn to år vist at de vil knuse bryggearbeiderne og deres tariffavtaler, og det



Støttespiller: Vegard Holm. Foto: Norsk Transportarbeiderforbund.

krever helt andre virkemidler enn forbundet og LO har brukt fram til nå.

– Det er bryggearbeiderne som må bestemme sine aksjonsformer, og støttespillerne deres må hjelpe dem med det de gjør. Denne kampen må vinnes. Det er en avgjørende kamp for fagbevegelsen som må vise mer kraft og styrke enn fram til nå i solidaritet med havnearbeiderne.

Forventer rødgrønn støtte

Havnearbeiderne og deres støttespillere var aktive gjennom valgkampen for å legge press på de politiske partiene. Nå håper de på drahjelp av de nye byrådene i Oslo og Tromsø

– Det politiske skiftet i Oslo og Tromsø var en opptur og en inspirasjon for bryggearbeiderne. De fikk støtte i politiske miljøer som ga tru på at det nytter å kjempe for arbeidsplassene, tariffavtaler og ordna arbeidsforhold. Og ikke minst at internasjonale avtaler skal gjelde. Det som er gjort i Tromsø og Oslo har også gitt inspirasjon flere andre steder i landet til å få kommunestyre til å ga for ILO-konvensjon 137 på havnene, blant andre i Ålesund og Trondheim.

– Det tar sjølsagt tid å bytte ut havnestyre og få sakene på skinner, men det kommer nok i løpet av kort tid nå. Da får vi se hva garantier og støtte til bryggearbeiderne er verdt i disse to byene, sier Holm.

– Vi forventer at flertallskonstellasjonene i Tromsø og Oslo gir klar melding til arbeidskjøperne og NHO om at internasjonale avtaler, inkludert ILO 137, skal gjelde, og at de støtter bryggearbeidernes kamp for tariffavtale og sine arbeidsplasser. Så skal nok bryggearbeiderne fortsette å kjempe for sine faglige og demokratiske rettigheter.



EØS-motstandar: Dag Seierstad. Foto: Nei til EU.

EØS hindrar kamp mot arbeidslivskriminalitet

ARBEIDSLIV

Magne Hagesæter magne@roedt.no

– EØS-avtalen gjer oss makteslause i kampen mot nye, omsynslause former for kriminalitet i arbeidslivet, seier Dag Seierstad, EØS-rådgjevar for SVs stortingsgruppe og medlem av fagrådet til Attac.

Arbeidstilsynet og Økokrim har over mange år meldt frå om det aukande problemet arbeidslivskriminalitet: handlingar som ifølge arbeids- og sosialdepartementet «...bryt med norske lovar om lønns- og arbeidsforhold, trygder, skattar og avgifter, gjerne utført organisert, som utnyttar arbeidstakarar eller verkar konkurransevridande og undergrav samfunnsstrukturar».

Korleis er EØS skuld i den aukande arbeidslivskriminaliteten?

– Mange forhold bidreg til aukande kriminalitet i arbeidslivet, men EØS-reglane gjer det vanskelegare å kjempa mot den. Reglane for den indre marknaden svekker fagrørsla ved at stadig færre er dekkja av tariffavtalar i eit arbeidsliv der konkurransen mellom bedrifter og arbeidstakarar er sleppt laus i større grad enn før og ved at faglege rettar svekkast, og der kor det finst fagforeiningar, seier Seierstad.

Kva slags tiltak må til for å få bukt med arbeidslivskriminaliteten?

– Vi kunne forsøkt å føre inn att overgangsordningen fra 2004 til 2009. Den kravde at statsborgarar frå dei nye EU-landa kunne vise fram arbeidskontrakt om heiltidsarbeid til norske lønns og arbeidsvilkår og dokumentasjon på forsvarlege butilhøve, for å få arbeidsløyve. Faren er stor for at ESA og EFTA-domstolen vil sjå på ei attinnføring som eit inngrep mot den frie flyten av arbeidskraft, seier han.

Er arbeidsinnvandringa eit gode eller eit vonde?

– Arbeidsinnvandringa har både gode og vonde sider. På kort sikt har den frie arbeidsinnvandringa frå EØS-land vore gunstig for norsk økonomi. Men samstundes har lønnsdumping og svart arbeid ført til at det oppstår eit lågtlønnsjukt i arbeidsmarknaden etter etniske skilje. I dagens situasjon ser det i tillegg ut til å kunne utvikle seg eit tredelt arbeidsliv med asylsøkarane aller nedst, åttvarar han.

– Ei meir regulert og fininnsikta arbeidsinnvandring kunne ha ført til gunstigare resultat, finsikta i den forstand at den hadde tatt utgangspunkt i konkrete knappheiter på bestemte typar av arbeidskraft. Det ville ha dempa tendensane til todeling av arbeidsmarknaden - og det ville gitt rom for å gje arbeid til nokon av dei mange som i dag vert skyva ut av arbeidslivet fordi dei ikkje er «lønnsame nok», påpeiker Seierstad.



Øker: Forskjellene mellom fattig og rik. Foto: Anja Rolland.

De rike blir rikere

Gapet mellom verdens rikeste og fattigste fortsetter å øke. De 62 rikeste menneskene i verden eier nå like mye som den fattigste halvparten av verdens befolkning - 3,6 milliarder mennesker. Bare ni av de 62 på listen er kvinner. Det framgår i en fersk rapport fra den britiske organisasjonen Oxfam. Rapporten ble presentert i forbindelse med World Economic Forum (WEF) i Davos i januar og er basert på tall fra finansstidsskriftet Forbes og den sveitsiske banken Credit Suisse.

– Det holder ikke lenger at de rikeste later som at deres rikdom også kommer resten av oss til gode, når fakta viser at den nylige rikdomsekspløsjonen skjer på bekostning av verdens fattigste, sier Oxfams Mark Goldring i en pressemelding.

I 2010 var det 388 personer som eide like mye som halvparten av verdens befolkning. Fem år senere er det tilsvarende tallet 62 personer. Formuen til de 62 rikeste i verden har økt 44 prosent siden 2010, mens de 3,5 milliarder fattigste i verden har blitt 41 prosent fattigere.

Det finnes ingen nordmenn blant verdens 62 rikeste. 2015-lista til Forbes plasserte den norsk-kypriotiske skipsrederen John Fredriksen på 120. plass med 10 milliarder dollar. På 291. plass kommer Odd Reitan med 5,2 milliarder dollar, ifølge Aftenposten

Brage Aronsen brage@roedt.no



Seier: SodaStream flytter fra okkupert jord.

Boikott-kampanje ga seier

Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom tok initiativ til en boikottkampanje rettet mot brusmaskinprodusenten SodaStream i 2012, og har sammen med Palestinakomiteen og 17 andre organisasjoner, fagforbund og partier krevd at selskapet flytter virksomheten sin vekk fra Mishor Adumim, en israelsk industrisone på okkupert palestinsk land. Før jul kom endelig nyheten om at SodaStream har gitt etter for presset og flyttet.

– Det at SodaStream endelig flytter ut av den ulovlige bosettingen viser at det nytter å protestere når selskap støtter opp om undertrykking og okkupasjon, sier Ingrid Aspelund, leder av Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom i en pressemelding.

Den internasjonale BDS-bevegelsen (boikott, de-investeringer og sanksjoner) vokste fram etter at flere hundre palestinske organisasjoner oppfordret til boikott av produkter produsert på okkupert jord.

– Vi må ikke glemme at det ennå finnes selskap som bidrar til folkeretts- og menneskerettighetsbrudd i Palestina. Vi skal sørge for at det ikke lønner seg for disse selskapene å fortsette tjene på okkupasjon, sier Kathrine Jensen, Palestinakomiteen i Norge.

Brage Aronsen brage@roedt.no



Uber: Organisert pirattaxi. Foto: Dreamstime.

Råkjør mot arbeids- og lønnsvilkår

– Uber er ikke delingsøkonomi. Uber er organisert pirattaxi og fører til råkjør mot arbeids- og lønnsvilkår, sier faglig leder i Rødt, Anders Evenstuen.

Den siste tiden har debatten om transportnettverksselskapet Uber blåst friskt, ofte med referanse til den nye delingsøkonomien. Evenstuen avviser at Uber er en del av delingsøkonomien.

– Delingsøkonomi er når man spleiser på en snøfreser med naboen fremfor å kjøpe en hver, eller når man deler åndsverk som andre kan videreutvikle. Uber har derimot et helt annet formål, nemlig fortjeneste. Selskapet har en arbeiderfiendtlig funksjon: det forandrer bevisst arbeidere til frilansere. Dermed pulveriseres arbeidstakers rettigheter som stillingsvern, muligheter for pensjon, sykkelønn med mer.

– Yrkestransportloven krever løyve for kjøring mot vederlag. Drosjer skal ha taksameter og snart kommer også alkoholås. Løyvetallet er også politisk regulert, for å sikre at det er en sammenheng mellom antall drosjer og faktisk etterspørsel. Ubers piratvirksomhet foregår uten disse kravene. Drosjer har kjøreløst og sjåfører må tilfredstille en rekke krav som stilles for å kunne drive lovlig



Faglig leder i Rødt: Anders Evenstuen. Foto: Toril Hjorthol.

drosjevirkosomhet. Når Uber opererer utenfor alle disse kontrollrutinene og reguleringene kutter de kostnadene på de lovlige arbeidernes bekostning. Ubers piratvirksomhet ødelegger drosjenes rolle som en regulert del av kollektivtilbudet.

– Ubers inntog i Norge truer ei regulert næring, og NHO er piratens villige dekksgutt. De vil åpne opp konflikten først og ta kampen om lovligheten etterpå, selv om de vet at virksomheten er ulovlig, sier Evenstuen.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

Vil ta Statoil av børs

– Hvis vi skal få slutt på at Statoil deler ut milliarder i utbytte med den ene hånda, og sier opp tusenvis av ansatte med den andre – da må vi ta Statoil av børs, sier økonom og nestleder i Rødt, Marie Sneve Martinussen.

Samtidig som Statoil skal kutte bemanningen og investeringsbudsjettene med nær 20 prosent på tre år, vil Statoil-sjef Eldar Sætre øke utbyttet til selskapets aksjonærer fra 23 milliarder kroner. Det har skapt reaksjoner fra uventet hold. Parlamentarisk nestleder i Høyre, Nikolai Astrup, og partiets energipolitiske talskvinne Tina Bru sier til Dagens Næringsliv at Statoil bør revurdere utbyttepolitikken.

– Høyre klager over at Statoil oppfører seg slik som børsnoterte selskaper bruk å gjøre, men de mangler viljen til å gjøre noe med det. Hadde vi hatt demokratisk kontroll over Statoil kunne vi styrt utbyttepolitikken politisk og kanskje unngått disse masseoppsigelsene, sier Martinussen.

– Tar vi Statoil av børs får vi muligheten til å styre selskapet etter helt andre, og mer langsiktige, hensyn enn den kortsiktige logikken som aksjemarkedet styres av. Da kunne vi også brukt



Nestleder i Rødt: Marie Sneve Martinussen.
Foto: Bjørnar Berge.

Statoils sterke posisjon som en brekkstang i den grønne omstillinga norsk industri er nødt til å gå gjennom.

– Dette er ikke noe nytt Rødt har funnet på. Statoil ble oppretta som den norske statens oljeselskap, og ble styrt av nettopp sånne hensyn helt fra starten i 1972 til Ap delprivatiserte i 1998. Nå som vi står overfor en vanskelig periode, er det på tide å ta tilbake det næringspolitiske verktøyet man hadde i Statoil før.

Brage Aronsen
brage@roedt.no



– Ingen bør bli rike av mennesker på flukt

Asyl: Rød Ungdom vil ikke at privatpersoner skal få tjene penger på mennesker på flukt. Foto: Yay Micro

RØD UNGDOM FLYKTNINGEKRISSA

Peder Østring peder@sosialisme.no

Flyktningekrise har lagt grunnlaget for en ny storindustri i Norge: private asylmottak som tjener penger på bekostning av asylsøkere og felleskapet.

Anja Ariel Tørnes Brekke er generalsekretær i Rød Ungdom og datter av «asylbaron» og administrerende direktør i Hero Norge, Tor Brekke. Hun etterlyser et oppgjør med asylprofitørene.

– Asylprofitører er kort fortalt private aktører som tjener penger på å drive asylmottak, men så enkelt ser ikke jeg på det. Det er ille nok at lederlønnene i selskaper som Hero er veldig høye, men hovedproblemet er at de tar *utbytte* fra de pengene de får i statsstøtte. Det burde være verdige forhold, integrering og medmenneskelighet - ikke profit - som er det viktigste hensynet når man driver asylmottak, slår Tørnes Brekke fast.

Hun påpeker at vi med dagens system ikke har noen garanti for at pengene staten gir til Hero faktisk går til asyl drift.

«The refugee gold rush»

Adolfsen-brødrene, som er eierne av Hero Norge, var nettopp på forsida av forretningsmagasinet Bloomberg Businessweek under overskriften: *The refugee gold rush, the more immigrants, the more profits for Norway's Adolfsen brothers.*

– De tapper staten for penger som kunne gått til drift av ideelle asylmottak. Istedenfor å finansiere trygge og gode forhold for asylsøkere som kommer til Norge, finansierer staten Adolfsen-brødrenes formue, sier Tørnes Brekke.

2015 har slått alle rekorder i antall registrerte asylsøkere, med rundt 31.500 de første månedene.

– Det sier seg selv at Hero som den største private aktøren på «asylmarkedet» har vokst. De har dobla antall ansatte og antall mottak og nettopp fordi de får penger fra staten per mottak har jo flyktningssituasjonen sørga for kraftig økning i inntektene. Situasjonen har også kastet lys over problematikken rundt velferdsprofitører og jeg har inntrykk av at folk flest mener det er galt å profitere på asylbarn.

Hett rundt middagsbordet

Tørnes Brekke mener løsningen er å ta asylmottak



Generalsekretær i RU: Anja Ariel Tørnes Brekke. Foto: Anne Valeur.

tilbake i offentlig regi, men påpeker også at de selskapene som i dag driver kommersielle tilbud faktisk sitter på verdifull kompetanse.

– Kritikken mot asylprofitørene er todelt. Først og fremst handler det om Stortingets privatisering av velferdstjenester og hvordan de har overlatt ansvaret for driften av asylmottak til kommeriselle aktører. Men det er også en kritikk av disse aktørene, som tar går aktivt inn for å profitere på situasjonen. Et godt alternativ ville vært om kompetansen i Hero Norge kunne blitt brukt som en ressurs, gjennom for eksempel en ideell stiftelse i stedet for et aksjeselskap. Å tjene seg rik på å drive asylmottak burde vært forbudt, og de midlene som i dag havner i lomma på asylprofitører burde heller gått til kommunene. Da kunne vi sørget for skikkelige mottak i offentlig regi.

Tidligere i vinter deltok Tørnes Brekke på God morgen Norge sammen med sin far for å diskutere private asylselskap. Hun avfeier likevel at forskjellige politiske standpunkt er noe problem på privaten.

– Opphetede diskusjoner er ikke noe nytt rundt vårt middagsbord. Når du som generalsekretær i Rød Ungdom og har større deler av familien som stemmer Høyre, kan du si man blir godt vant, smiler Brekke.

– Mitt mål er jo ikke å gjøre min far eller noen andre i Hero arbeidsløse, men å sørge for at asylsystemet i Norge blir bedre og mer rettferdig. Da kan vi ikke ha kommersielle aktører som putter offentlige midler som burde gått til asylsøkere i egen lomme. Jeg vet at mange som jobber i Hero Norge er veldig dyktige og den kompetansen er det viktig å ta vare på.



Faglig ansvarlig i RU: Jakob Pedersen Nygård. Foto: Åshild Rullestad Eriksen.

Lærlingeløft nå

RØD UNGDOM ARBEIDSLIV

Peder Østring peder@sosialisme.no

Faglig ansvarlig i Rød Ungdom, Jakob Pedersen Nygård, har sett seg lei av at én av tre yrkesfagelever ikke får fullført utdanningen sin, bare fordi samfunnet ikke klarer å stille med nok lærlingeplasser.

I 2015 var det 90.000 som søkte lærlingplass som ikke fikk det. Dette betyr at flere dropper ut, og det koster samfunnet store summer. Nå krever Rød ungdom nye tiltak for sikre en fullgod læretid for alle.

– Rød Ungdom krever flere tiltak for å sørge for at alle yrkesfagelever som ønsker det får lærlingeplass. Samtidig må vi sikre at lærlingene ikke blir utnyttet som billig arbeidskraft, sier Nygård.

Elever som dropper ut på grunn av manglende lærlingeplass blir tvunget inn i et teoritunget år for å få studiekompetanse. Kun 60 % fullfører dette året, ofte med svak slutt karakter.

– Elevene som velger yrkesfag gjør det ikke fordi de vil gå enda et år på skolen, men nettopp for å få fagbrev eller svennebrev og komme seg ut i arbeid. Det er på høy tid at samfunnet gir dem muligheten til nettopp det.

Regjeringen har nylig lagt fram krav til bedrifter om å ha lærlingeplasser, for å vinne offentlige anbud. Nygård roser dette tiltaket, men advarer mot mulig misbruk.

– Når det offentlige kjøper inn tjenester, er det fullt mulig å prioritere bedrifter som tilbyr lærlingeplasser, framfor de som ikke det nødvendige ansvaret. I dag blir alle offentlige innkjøp og oppdrag over en viss sum satt ut på anbud, men man kan likevel stille visse kriterier som bedrifter må oppfylle for å få tildelt en kontrakt. Det er paradoksalt at det måtte en borgerlig regjering til for å ta dette virkemiddelet i bruk, sier Nygård.

– Samtidig ser vi at store offentlige bedrifter som NRK og Oslo kommune ligger langt bak når det gjelder å sikre lærlingeplasser. Vi er ikke i mål før også det offentlige er sitt ansvar bevisst i denne saken.

– Det er viktig at lærlinger får et godt første møte med arbeidslivet. Rød Ungdom vil ha en tildeling av lærlingtilskudd i etterkant av at lærlingene har blitt sikret en god opplæring og relevant erfaring. Med dette tiltaket sikrer man at bedrifter ikke tar inn lærlinger bare for å sikre billig arbeidskraft sponset av det offentlige, men at de også blir nødt til å følge opp hver enkelt på en forsvarlig måte. Vi har sett altfor mange eksempler på lærlinger som blir satt til å gjøre repetitivt arbeid, og blir utnyttet som billig arbeidskraft. Vi kan ikke bare snakke om kvantitet, vi må også ha fokus på kvalitet i læretiden, og dette krever egne tiltak, avslutter Nygård.

ANNONSE:

SOLIDARITET MED HAVNEARBEIDERNE SOLIDARITY WITH THE DOCKERS!

Følg oss
på Facebook:
fb.me/havnearbeiderne

Støtt de streikende havnearbeidernes kamp for tariffavtale, mot sosial dumping og for trygge havner.

Gi et bidrag til kontonr: 1207 16 33827

HVA SKJER?

3. februar
**BOKLANSERING: ISRAEL
- BAK MUREN AV MYTER
OG PROPAGANDA**

Olavspuben, Trondheim.
www.palestinakomiteen.no

9. februar
**FAGLIG KURS: HVA SKJER
I PENSJONSKAMPEN?**

Rødts partikontor, Dronningens gate
22, Oslo. www.roedt.no/oslo

11. februar
**DEBATTMØTE: VARSLERE
UNDER PRESS**

Litteraturhuset, Wergelandsveien 29,
Oslo. www.norskpen.no

19. februar
**KONFERANSE: BROEN
TIL FRAMTIDEN**

Folkets Hus, Oslo.
www.broentilframtiden.com

1. - 2. mars
LOS KONSERNKONFERANSE

Mastemyr hotell. www.lo.no

5. mars
LANDSMØTE I ATTAC

Frivillighetshuset, Oslo. www.attac.no

ANNONSE:

Nytt nummer av tidsskriftet rødt!

Les blant annet Michael Hunnicke Jensen om venstrepopulismen i teori og praksis, Kari Celius om venstrepopulismen i Europa, Shaun Doherty om Jeremy Corbyns triumfer og utfordringer, Heming Olaussen om flyktningepolitikk og Aud Karin Bjørn om Tromsøs nye varaordfører, Elin Jørgensen.

Bli abonnent: Send sms med kodeord «marx abo» til 2434. Ett år for 100 kroner!

Bestill på
MARXISME.NO



ANNONSE:

Ny bok: HISTORISK MATERIALISME OG ØKONOMISK TEORI

Kun
86,-

I denne boka går forfatter Jørgen Sandemose gjennom utviklinga av klassene, forholdet mellom dem og hvordan de utvikler seg. Om religionenes rolle, om vitenskapen og vitenskapsmenn, om filosofi og filosofer. Og mye mer.

Kjøp boka på MARXISME.NO



Jørgen Sandemose er ansatt ved IFIKK, Universitetet i Oslo. Han har gitt ut en rekke bøker om marxisme.

ANNONSE:

Aktuell bok fra Manifest:

TTIP OG TISA PÅ 1-2-3 - HANDELSAVTALENE SOM TRUER DEMOKRATIET

149,-



Økonom Lars Gunnesdal har skrevet pamfletten *TTIP og TISA på 1-2-3*, om to handelsavtaler som kan forandre samfunnet. Avtalene ligger på forhandlingsbordet nå. Denne pamfletten viser hva som står på spill.

KJØP PAMFLETTEN PÅ MANIFEST.NO

Bli medlem i Rødt!

Send sms med kodeord **Rødt + Navn og adresse** til 2434 eller se roedt.no/innmelding



fb.me/roedt



[@raudt](https://twitter.com/raudt)



[@stemroedt](https://www.instagram.com/stemroedt)

Følg oss i sosiale medier for å oppdage mer om Rødt, få svar på det du lurer på og dele med vennene dine.

